

TALOUSARVIOALOITE 939/2001 vp

Määrärahan osoittaminen rintamasotilastunnusten ja niihin liittyvien etuuksien myöntämiseen

Eduskunnalle

Rintamasotilastunnuksia alettiin jakaa vuonna 1970. Alun perin laskettiin mm. hallituksen esityksessä rintamasotilaseläkeläiksi (HE 136/1970 vp), että rintamasotilaseläkkeen saajia olisi lain voimaantulovaiheessa noin 85 000. Vuoden 1970 lopussa oli tunnuksen saaneita kuitenkin jo yli 250 000. Vuonna 1994 tunnuksien jaon päätyttyä oli yli 460 000 miestä saanut tunnuksen, joten arviointi oli peräti väärä tai suunnitelmat muuttuivat melkoisesti alkuperäisestä esityksestä.

Valtakunnallisella tasolla ikäluokan 1926 rintamasotilastunnusasiaan kiinnitettiin huomiota ensi kerran vuonna 1989, kun kansanedustaja Heikki Perho ym. kysivät kirjallisessa kysymyksessään KK 287/1989 vp: "Aikooko hallitus ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin vuonna 1926 syntyneen ikäluokan, joka palveli sodan loppuvaiheessa rintamaolosuhteisiin verrattavissa tehtävissä, saattamiseksi veteraanitunnuksen ja sitä kautta erilaisten veteraanietuuksien piiriin?"

Tämän tavoitteen toteuttamiseksi tehtiin eduskunnassa ensimmäinen lakialoite (LA 101/1994 vp), jossa oli 149 allekirjoittajaa. Se lähetettiin valiokunnasta sosiaali- ja terveysministeriöön, ja aloite raukesi vaalien takia vuonna 1995. Toinen aloite (LA 19/1995 vp), jossa oli 108 allekirjoittajaa, jäi taas kuntoutuslain 1039 jalkoihin. Vuonna 1998 tehty kolmas lakialoite (LA 52/1998 vp) oli käsitellyssä 17.2.1999 sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Ensin se hyväksyttiin valiokunnassa äänin 8—4, mutta uudelleen

äänestettäessä päätettiin äänin 5—5 lähettää aloite sosiaali- ja terveysministeriöön evästyksin: "Edellä esitettyyn ja lakialoitteen perusteluihin viitaten sosiaali- ja terveysvaliokunta kehottaa sosiaali- ja terveysministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin puheena olevan veteraaniryhmän aseman tunnustamiseksi siten, että heille voitaisiin myöntää oma rintamasotilas- tai vastaava tunnus siihen liittyvine etuineen vuoden 2000 alusta lukien."

Ikäluokan 1926 keskuudessaan vuonna 1996 suorittaman kyselytutkimuksen mukaan, johon vastasi yli 550 miestä, yli 2/3 ikäluokan miehistä toimi vuonna 1944 desantti- ja karkurietsinnöissä tai muissa vaarallisissa tehtävissä. Se, että aikaisemmissa lakialoiteissa on esitetty myönnettäväksi koko ikäluokalle tunnus, johtuu siitä, että sotilasasiakirjoihin on tehty vuoden 1944 palvelun osalta miltei olemattomat merkinnät ja asiakirjoja on tuhottu myös kokonaan joko Valvontakomission pelosta, asekatkentaan liittyvistä syistä taikka karkurien suojelemiseksi.

Ikäluokasta 1926 on kaatunut lähes 180 miestä, vaikka ikäluokka ei koko ikäluokkana ollutkaan rintamavastuussa. Ylipäällikkö käytti ikäluokkaa rintamien selustojen varmistamistehtäviin eli juuri desantti- ja karkurietsintöihin, strategisesti tärkeiden kulkuväylien vartiointiin ym.

Tunnuksen saaneet ikäluokan miehet olivat pääosin it- ja rannikkopuolustustehtävissä, laivaston alusyksiköissä ja ilmavoimien lentoyksiköissä palvelleita. Heiltä ei vaadittu henkilökoh-

taista taisteluihin osallistumista tunnuksen saamiseksi. Jalkaväen joukoilta on taas vaadittu henkilökohtaista taisteluihin osallistumista, joten eri joukoilla on ollut tunnuksen saamisessa erilaiset vaatimukset. Osaa on siis syrjitty ankarammilla vaatimuksilla.

Maamme ehkäpä paras rintamasotilastunnus koskevien asioiden asiantuntija, eversti Pertti Kilkki, on todennut kirjelmässään mm.: "Samalla nuo määritelmät ovat myös syrjineet nuorinta sodan aikana palvelukseen kutsuttua ikäluokkaa — vuonna 1926 syntyneitä veteraaneja." Ja edelleen: "Aselajien välisen syrjinnän ohella on ilmennyt syrjintää jopa saman koulutuskeskuksen sisällä. Koulutettavia nostomiehiä käytettiin desanttien takaa-ajoon ja rintamakarkurien kiinnittämiseen."

Tietämäni mukaan osa vuonna 1944 palvelukseen tulleista onkin kannellut lainvalvojille syr-

jinnästä tunnusten myöntämisen erilaisten kriteerien noudattamisen vuoksi. Asia on eduskunnan oikeusasiamiehen tutkittavana.

Vuonna 1944 palvelukseen tulleista ilman tunnusta on noin 6 000 miestä. Tätä vanhemmista ikäluokistakin saattaa 3 000—5 000 miestä olla vielä tunnusta vailla, joten määrärahan tarve olisi 40 miljoonaa markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan kunnioittaen,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2002 talousarvioon momentille 33.21.52 lisäyksenä 6 700 000 euroa rintamasotilastunnuksen ja siihen liittyvien etuuk-sien budjettiperusteiseen myöntämiseen vuonna 1944 palvelukseen astuneille sekä niille aikaisempiin ikäluokkiin kuuluville, joilla tunnusta ei ole.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2001

Lauri Oinonen /kesk